

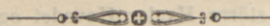
Oversigt

over det

Kongelige danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger

og

dets Medlemmers Arbejder
i Aaret 1844.

Af

Conferentsraad og Professor **H. C. Ørsted**,
Commandeur af Dannebrogen og Dannebrogsmænd, Selskabets Secretair.

Nr. 1.

Mödet den 5te Januar.

Professor *Eschricht* holdt et Foredrag over *Hvalfostrenes ydre Former*. Han viste, at man i Almindelighed allerede paa Fostrene kan finde Charactererne for hver Art især, og at man altsaa meget beqvemt kan benytte dem i Museerne fremfor de colossale voxne Dyr. Saaledes viser sig allerede meget tidlig Rygfinnens Stilling hos Finhvalerne, Brystfinnernes Form, hele Kroppens større Plumphed eller Smægtighed, Haarenes Antal og Stilling omkring Munden og Næseborene, ved hvilke Tegn samlede hver Art vil kunne bestemmes. Naar Exemplarerne ere ganske friske kan man selv kjende Farven i en meget tidlig Alder. Rörhvalernes Bugfurer vise sig noget senere, ligesom ogsaa Ryg- og Halefinne først længere hen i Fosterlivet antage den blivende Form. Meget forskjellig holder sig i hele Fosterlivet Hovedets Form og Størrelsesforhold, saa at det er allermisligst derfra at hente Artscharactererne.

Ved at sammenligne en Række Fostre af forskjellig Alder have

de Regler viist sig, hvorefter de ydre Deles Form lidt efter lidt uddannes. De to vandrette Haleflöie saaes allerede hos Delphinfostre af kun omtrent 1 Tommes Længde heelt ude paa hver Side af Halespidsen, fra först af som neppe mærkelige Hudfolder, der lidt efter lidt antage Lancetform og senere krumme sig i forskjellig Grad hos de forskjellige Arter. Rygfinnen uddanner sig paa samme Maade og omtrent samtidig med Haleflöiene. Udviklingshistorien, mener Prof. E. derfor, taler imod at ansee Haleflöiene for analoge Dele med Buglemmerne.

De yngste Hvalfostre fandtes ligesaa stærkt krummede som noget andet Hvirveldyrfoster, men denne stærke Krumning mod Bugfladen gav Hvalfostrene et mere fremmedt Udseende end den kan siges at give andre Fostre, eftersom hos de større Hvaler Hovedet og Halen altid ere stillede stivt og uböieligt i lige Flade med Rygraden. Ved en nærmere Undersögelse viste det sig ogsaa, at Böiningen i Grunden aldeles ikke laae i Ledene, men i selve Hovedbenenes og Hvirvlernes Form; thi hos Hvalfostrene sidder Nakkebenet egentlig i samme Stilling til Rygraden som hos de voxne Hvaler, men Tindingbenene og Pandebenene hvælve sig fortil fra Rygside til Bugside, ligesom det er Tilfældet hos andre Pattedyr i Fosterlivet og ligesom det hos Mennesket er vedvarende. Snuden er hos Hvalfostrene kort og bred, og vender hos de ganske smaa Fostre ned- og bagad, hos de noget større lige ned mod Bugsiden. Hos intet Dyr synes Formforandringerne at være saa betydelige i Hovedets Dele som hos Hvalerne, thi deres Hjerneskal voxer forholdsvis saa lidt, og Kjæberne især hos Bardehvalerne forholdsvis saa uhyre, at hiin hos den voxne Hval bliver en ubetydelig Deel af hele Hovedet, liggende heelt tilbage ved det store Hul i Nakkebenet.

At Fosterkrumningen ikke ligger i Delenes böiede Stilling, men i deres Form, viste sig ogsaa ved Hvalfostrenes Hale, og Prof. E. havde derpaa udstrakt denne Undersögelse til Fostrene i Almindelighed og overalt faaet samme Resultater. Navnligen er den Stilling, som Arme- og Been have hos det menneskelige Foster, afhængig af deres ufuldkomment forbenede Bruskes Form. Vedbliver denne Form efter Forbeningens Fuldendelse, kaldes den ved Födterne „Klumpfod“, der altsaa beroer paa en Feil i Uddannelsen, ikke paa en for stærk Virksomhed af Böiemusklerne.

Paa fire Finhvalfostre, nemlig to af Vaagehvalen fra Bergen og to af den grønlandske Keporkak, har Prof. E. overbeviist sig om, at den mærkværdige Opdagelse af Geoffroy St. Hilaire, at Bardehvalerne i Fostertilivet have en Række Tænder skjult i Kjæberne, ikke alene gjelder for *B. mysticetus* men ogsaa for Finhvalerne. Tændernes Antal er endog meget stort; de findes i begge Kjæber; de forreste ere mere lange og tynde, de bageste mere runde og nogle af dem dobbelte. Ved at sammenligne dem hos Fostre i forskjellig Alder lod sig endog eftervise, at de lidt efter lidt svinde fra deres Spidser af, medens de ligge i Kjæberne, altsaa neppe nogensinde komme til Udbrud.

Over en af polytechnisk Candidat *Colding* indsendt Afhandling, afgav en nedsat Comitee følgende Betænkning:

„Hovedtanken i den Afhandling af polytechnisk Candidat *Colding*, hvorover Selskabet har forlangt vor Betænkning, er, at de Kræfter, som tabes for Maskinvirkningerne ved Gnidningsmodstand, Tryk o. s. v. frembringe indvortes Virkninger i Legemerne f. Ex. Varme, Elektricitet o. dl., og at disse forholde sig som de tabte Kræfter. For at bestyrke sin Mening har han anstillet en Række af Forsøg over den ved Gnidningen frembragte Varme.

Vi finde baade at Hovedtanken fuldtvel fortjener en experimental Prøvelse, og at hans Forsøg ere saa tilfredsstillende som man kunde forlange, med Hensyn paa de Hjælpemidler, han havde til sin Raadighed. Vi foreslaae derfor at opmuntre ham til Fortsættelsen af disse Forsøg, ved at bevillige ham Hjælpemidler dertil, som antages ikke at ville overstige 200 Rbdlr.”

Kjøbenhavn d. 4de Januar 1844.

H. C. Ørsted.

Ramus.

Hoffmann.

Til Revisor istedetfor afdöde Capitain v. Bendz valgtes Professor *Ramus*.